

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce o 11. hod.
Expedice se nachází na ostrově Kampa 508—III.

Předplatní podmínky:
Pro Prahu: čtvrtletně 90 kr., půlletně 1 zl. 80 kr., celoročně 3 " 1. 60 kr.
(Předplacení pro Prahu přijímá též Národní knihkupectví Em. Petříka.)

DALIBOR.

S poštou v říši rakouské: čtvrtletně 1 zl., půlletně 2 zl., celoročně 4 zl.

V státech německých: čtvrtletně 25 str. gr., půlletně 1 tol. 20 str. gr., celoročně 3 tol. 10 str. gr.

Pro Rusko: čtvrtletně 1 rubl, půlletně 2 rubly, celoročně 4 rubly.

Časopis pro hudbu a umění vůbec.

Dr. A. W. Ambros

o vývinu hudebního dramatu (opery)

od povstání jeho okolo r. 1600 až na nejnovější reformu Richardem Wagnerem.

S píli neunavnou a vytrvalostí nepřekonatelnou propátral Dr. Ambros přečetné archivy a knihovny italské, aby z nich vážil co možná nejpřesnějších pramenů, zvláště pro dějiny opery před Gluckem, a podniknutí to v skutku neminulo se výsledků velmi skvělých. Neboť našel tam mnohou drahocennou památku umění hudebního, která dosaváde v stáletém prachu tlela a nanejvýš snad jen dle jména známa byla, a dopídlil se historických dat, nejen velezajímavých ale i důležitých pro historii hudby. A povážíme-li, že jednak sám jsa netoliko znatelem hudby, ale i skládatelem, do předmětu svého zajisté lépe vniknouti dovede, než mnohý jiný slovutný theoretik, jinak ale že mu i ostatní odbory umělecké — s nimiž zvláště opera v době renaissanční v nejužším styku se nalezá — nikterak cizí nejsou, toť můžeme ho vším právem nazvati autoritou v dějinách staré opery, jíž se v tomto oboru sotva kdo z historiků hudebních po bok stavěti smí.

Resultaty svého studium podával již před 3 roky členům „umělecké besedy“ v přednáškách českých, nyní zase během ledna a počátkem února širším kruhům v přednáškách německých na Žofině. Jelikož bohatost a zajímavost látky, jíž Ambros známým duchaplným a pikantním způsobem svoje posluchače zasypává, nikterak se nenechává vtěsnati do jakéhosi výtahu, jenž by zároveň byl stručným a úplným, musíme se spokojiti s tímto kratičkým naznačením nejhlavnějších rysů, při čemž nám voditelem budiž produkce, kteráž 11. února co závěrek nejdůležitější momenty vývinu opery provedením charakteristických skladeb ilustrovala.

Hlavní zásluhou Ambrosovou jest bez odporu snaha, aby rozhodnému a veledůležitému rozdílu mezi hudbou před r. 1600 (předrenaissanční) a mezi hudbou po r. 1600 (naší, moderní), patřičného uznání a uvážení zjednal, jelikož tato pro důkladné poznání renaissance nevyhnutelně nutná stránka všemi skoro spisovateli na tomto poli se zanedbává.

Hudba předrenaissanční vyvinula se na základě kostelního zpěvu, Řehořem Velkým na konci VI. století ustáleného. Později přijala umělým kontrapunktem Nizozemčanů, kteří jako v malbě, tak i v hudbě po Vlaších byli nejslavnějšími, cizí živel, ježž Ambros trefně přirovnává gothickému slohu v umění výtvarném. Jako proti gothice, tak povstala i proti nizozemské skladbě mocná oposice hudby domácí, jejíž hlav-

ními zástupci jsou „frotolla“ (popěvek) a „madrigal“ (původně píseň pastýřská). Zvláště madrigal se stal formou hudební, která v 16. století došla nejkrásnějšího výkvětu, a jejíž nejslavnější pěstitel, Luca Marenzio, (1550—1599) zván „il cigno più suave d' Italia,“ i našemu obecenstvu znám jest z koncertů „Umělecké besedy.“ Ostatně opanoval tuto hudbu madrigalistů — kteráž se ovšem od nynější hudby velice různí — během 16. stol. z velké části záhubný zlořád učeného umělstkářství, *) proti nemuž konečně okolo r. 1600 vztyčila svou hlavu reformační škola Florentinská, již za původkyni nejen opery ale i celé nynější hudby považovati musíme.

Společnost Platonikův v palazzo Barbi ve Florencii chopila se nadšeně slov Platonových, že při zpěvu má být slovo hlavní věcí, rytmus již podřízenou, nejposlednější pak tonina a pokusila se o znovuvzkříšení antické tragedie s hudbou. Co theoretik zastával tento směr hlavně Vincenzo Galilei (otec slavného hvězdaře), co praktičtí skladatelé Giulio Caccini a Jacopo Peri. Caccini uvedl mezi jiným episodou „Ugolino“ z Dantovy božské komedie v hudbu, jakož i lamentace Jeremiašovy, jimiž účinkoval zejména na hudbu kostelní. Mnohem rozhodněji působil ale Peri, vlastní tvůrce ne sice jak vlastně chtěl, antické tragedie, nýbrž — hudebního dramatu; již r. 1597 se ve Florencii provozovala „Daphne“ na text Ottavia Rinocini-ho složená, a r. 1600 k oslavení sňatku Marie z Medici s Jindřichem IV. králem francouským „Euridice“ od téhož básníka a téhož skladatele.

Tak se může opera a tím i celá naše moderní hudba vykázati — křticím listem, kdežto se počátkové skoro všech ostatních odvětví uměleckých v mlhavé starověkosti tratí. První číslo oné produkce byla právě scena „z Euridice,“ jemný nářek sboru o družku Orfeovu, již před okamžikem náhlá smrt byla zachvátila. Hudba tato zdá se nám býti sice poněkud cizí, jelikož její „stylo representativo“ neb „stylo recitativo“ nezná ještě melodii v tom smyslu, jak ji v nové hudbě nalzáme; též naše moderní recitativy jsou něco jiného než zpěvy Periho, při nichž ovšem hlavní věcí jest deklamace co možná správná, avšak dojem těchto prostých a přece tak poetických tonů jest zajisté mocný a hluboký, ba neodolatelný.

(Pokr.)

*) Uvádíme zde jedině příklad směšné — ne tonomalby ale — notomalby, tehdaž oblíbené: mluvil-li text o velkém kopci, tvořily k. př. noty v partituře podobu kopce; při slově „blesk“ bylo seřadění not klikaté, atd.; ano, někteří skladatelé psali noty červeným inkoustem, pakli text jednal o krvežíznivém tyranu atd.

Michal Ivanovič Glinka.

(Pokračování.)

Glinka sám udává nám příčiny, které ho přiměly k cestě za hranice; doufal, že tam napraví porušené své zdraví a že se zdokonalí ve svém umění. Nedosáhl však ni jednoho, ni druhého.

Jako před tím Kavkaz, jehož minerální vody byl navštívil r. 1823 za stejným účelem, rovněž tak nepřineslo šťastné podněbí italské úlevy mukám tělesným i duševním, jimiž ho téměř bez ustání skličovala hluboko zakořeněná choroba. Vzduch Neapolský byl mu velmi škodlivým; v Římě účinkoval naň záhubně sirocco čili žárný víchr; toliko v severní Italii, v Miláně a Benátkách bylo mu možno déle se zdržovati; však i zde se jen velmi málo ulehčilo bolestem jeho.

Také druhého účele: zdokonalení se v hudbě, nedosáhl Glinka italskou svou cestou. Cítil potřebu, aby rozšířil a zveličil své vědomosti v theorii hudby, aby vládnouti mohl oněmi prostředky a formami skladby, které jsou dle výroku znamenitého jednoho theoretika skladateli tím, čím jsou ptáku křídla. Glinka míval vždy náklonnost k přísným, naučným formám hudby a vyhledával všech prostředků, aby si je osvojil. Nenašel však učitelů, kteří by mu byli v tom vyhověli; buď věděli pro něho příliš málo, aneb jej odstrašovali suchoparností a pedantismem. Tak Zeuner, Meier a j. ano i slovutný theoretik Fuchs, u něhož se učil v Petrohradě, prospěl mu velmi málo. „*Přísný, německý kontrapunkt nebývá vždy prospěšným ohnivě fantasii*“ praví o tom ve svých zápiskách. — V Italii nevedlo se mu lépe: Basili, ředitel milánské konservatoře, zprotivil se mu brzy suchopárnou svou methodou a se znamenitým kontrapunktistou Raimondim v Neapoli neseznámil se ani, znechutiv si jej pro jeho komickou operu „Ventaglio.“ Ku konci praví Glinka: „Vůbec mi nebylo souzeno, abych se učil u přísných kontrapunktistů.“ — Bylo to snad ve prospěch jeho. Ohnivý jeho duch zavrhoval suchopárný způsob učení, nemožný pro umělce již dospělého, nezamítal však nauku samu, nýbrž snažil se nao-

pak osvojit si všechny pomůcky její. Glinka je především sám sobě zavázán, že se naučil mistrně ovládati formy, a že hluboko vniknul v naučnou stránku hudby. Čemu jej nenačili učitelové, toho dostihoval sám uhádčivou silou a instinktem svého talentu. Ač neposkytla Italie Glinkovi ni nového zdraví ni nových vědomostí, prospěla mu přece velmi přírodou svou a umělostí ve zpěvu. Zde uprostřed bohaté, rozkošné přírody jihu, uprostřed živého, sanguinického národa byl duch jeho jaksi osvěžen, nové síly probudily se v něm, nové tvůrčí schopnosti, city nových krás.

Tím, že poznal uměleckého zpěvu, prokázala mu Italie veliké služby. Navštěvuje divadla slýchal tu nejslavnější zpěváky a zpěvačky své doby. Obzvláště skvělá byla operní saisona v Miláně r. 1830—1831; zpívali tu na dvou soupeřících divadlech: Grisi, Pasta, Rubini, Galli, Orlandi a j. Největšího ale prospěchu dostalo se mu po vlastních jeho slovech tím, že se seznámil s Nozzarim a paní Fodor-Mainvielle-ovou, u nichž se učil Ivanov, soudruh jeho na italské cestě, zpěvu. — „Jim zavázán jsem nejvíce, že znám umění pěvecké“ praví Glinka. Kromě divadla slýchal mnoho zpěvu ve známých rodinách. Známo, že v Italii vše pěje, od dětí do starců, každý má více méně dobrý hlas a podivuhodnou paměť pro vše, co slyšel. Impresari čili podnikatelové divadel nikdy se nestarají o sestavení a uspořádání sborů. v několika dnech do představení mohou jen zavolati a nahrne se ochotníků — choristů více, než třeba; každý řezník, pekař, krejčí, obuvník jde si vydělat něco ve sboru; nečiní mu to žádných obtíží, zpívat s druhy hravě, beze vsí práce a má nádavkem potěšení, že může býti přítomen představení té neb oné pěkné a modní opery. Ve vzdělaných kruzích zabývají se hudbou ještě více; málo který večer obejde se bez pění sola neb ensemblů, a tak tonul Glinka v celém moři hudby

Tato stále jej obkličující hudební atmosféra probudila v něm jiskru skladatelskou, která v něm byla po odjezdu z Rusi pozasnula. „My již měli s Ivanovým v Miláně jakous takous pověst na začátku r. 1831; mluvili o nás co o dvou

Alexandr Verževič Dargomyžskij †.

Alexandr Verževič Dargomyžskij, slovutný skladatel ruský, o jehož úmrtí v minulých číslech zprávu jsme podali, narodil se r. 1813 na statku otce svého v smolenské gubernii. Hudební schopnosti jeho projevíly se časně, neboť mladý Dargomyžskij skládal již ve 12. roce svém romance a kousky pro piano, jakožto samouk. R. 1830 byl Dargomyžskij již znám v Petrohradě jako výborný pianista; r. 1832 seznámil se a spřátelil se znamenitým *M. J. Glinkou* a zasloužilým spisovatelem a dramatikem *N. V. Kukolnikem*, kteří přiměli jej, aby opravdově oddal se hudbě. R. 1839 ukončil Dargomyžskij svou první zpěvohru „Esmeraldy“, která ale vzdor všemu jeho namáhání zůstala 9 let ležet v stolku jeho a byla provozována teprv r. 1847 po návratu Dargomyžského z ciziny, kde on seznámil se s Meyerbeerem, Auberem a Halévyem. R. 1848 Dargomyžskij pobídnut úspěchem „Esmeraldy“ pospíšil si s ukončením své již dávno začaté lyrické zpěvohry „Toržestvo Vakcha“ (Vítězství Bachovo); následkem sporů s řiditelstvím divadelním, které Dargomyžskému velmi

život ztrpčovaly, nedostala se na jeviště. Dargomyžskij na dlouho ochládl na to ze svého zápalu pro hudbu divadelní a začal skládati svou „*Rusalku*“, beze vsí naděje na její provozování. R. 1855 ukončil Dargomyžskij svou „*Rusalku*“ a r. 1856 byla poprvé provozována, r. 1866 byla obnovena a od té doby s nesmírným úspěchem udržuje se na jevišti. V Moskvě byla provozována jeho skladba zpěvoherní „*Kozáček*“, která také velmi se líbila. Krom toho byl Dargomyžskij znám co skladatel četných překrásných romancí a jiných skladeb. Po Dargomyžském zůstala celá nová zpěvohra „*Kamenyj gost*“ podlé slov A. S. Puškina; všichni, kteří ji slyšeli, mluví o ni jako o výtvaru genialním. Poslední dni Dargomyžského (jenž zemřel 17. ledna) náleží k nejhrdinštějším v dějinách umělců. Nemocen a přestav bolestnou nebezpečnou operaci, Dargomyžskij spěchal, aby ukončil svou poslední práci. „*Kamenyj gost*“ je již ukončena; kterak má býti orkestrována — to ukázal nebožtík svým nadaným učňům Balakirevu a Kjujovi. — *Dargomyžskij* je pohřben v Petrohradě v Něvské Lavře, kde odpočívají slavný *Glinka*, básník *Žukovskij*, překladatel *Illiady*, *Gnědič* a nesmrtelný bajkář *Kv.*

„maestri russi,“ z nichž jeden zpívá a druhý hraje na piano,“ (Zápisky) Aby si nabytou pověst tu udržel, jal se Glinka skládati kusy na piano. R. 1831 složil *variace* na motiv z „Anny Boleny,“ později *variace* na dvě témata z baletu „Chao-Kang.“ Na jaře téhož roku napsal *rondo* na thema z „Montecchi a Capuletti“ Bellini-ho, *serenady* na themata ze „Sonnambuly“ a „Anny Boleny,“ *Impromptu en galop* na thema z „Elisir d'amore“ a na konec *Sestetto originale*, kteréž složil pro vdanou dceru doktora svého de-Philippi. Poněvadž ale důvěrné jich poměry staly se terčem pomluv, nevěnoval jí to sextetto, nýbrž její přítelkyni, a přestal k ní docházeti. V tom čase složil italskou romanci na slova znamenitého liberetisty Romaniho: „Ah se tu fossi meco!“ Později napsal ještě dvě italské kavatiny, načež úplně se vzdal skládání na italské texty.

Mimo to uvedl Glinka v hudbu dvě *ruské romance* „Vítěz“ Žukovského a „Benátská noc“ Kozlova. První, ač s příměškem italského rázu, představuje nám úspěchy Glinkovy v jeho vlastním, originálním způsobě; druhý jest pěkný, ale slabé echo romancí, barkarol a serenad Bellini-ho a Donizetti-ho, které se tehdy rozléhaly v uších jeho.

(Pokračování.)

Stručný přehled české operní literatury.

(Dokončení.)

Teprv r. 1862 vystavena byla dle plánu architekta Ullmanna budova českého divadla, které dne 18. listopadu 1862 otevřeno bylo. Od té doby hrálo se denně, a sice as čtyřikrát v týdnu dráma a as třikrát opera. Ředitelstvo divadla přenecháno bylo podnikavému, pro divadlo nadšenému ale bohužel s českou věcí neobeznalému kupci Liegertovi, který považoval české divadlo — máme-li s Schillerem mluvit — za dojnou krávu, nikoliv za ústav umělecký. Liegert nepečoval o to, aby národní česká opera rozkvétala, nýbrž hleděl pohostinskými hrami znamenitých cizích zpěvaček a zpěváků kase své na nohy pomoci. Za jeho ředitelství slyšeli jsme na českém jevišti obě sestry Marchisio, Naudina atd., ale ani jedinou původní českou operu, leda operu „Vladimír,“ kterou Frant. Skuherský původně na *německý text* „Apostat“ složil a která se dne 27. září 1863 provozovala. Teprv Frant. Thomé, jemuž svěřeno bylo po Liegertovi ředitelství českého divadla, porozuměl významu národní opery české a nemeškal uvést ve scénu původní tříaktovou romantickou operu „Templáři na Moravě“ (text od K. Sabiny) od Karla Šebora, která se dne 19. října 1865 poprvé dávala. Opera Šeborova došla velmi rozhodného, ano skvělého výsledku při všem tom, že se vedle skutečně překrásných momentů nacházejí místa tu a tam trivialní. Šebor obral si Meyerbeera a někde i Wagnera za vzor a utvořil na svůj mladistvý věk dílo nevšedních kras, které však postrádají vnitřní souvislosti a důslednosti. Templářský pochod v duchu Meyerbeerově složený došel všestranné obliby a jest takřka stálým číslem na programu hudebních produkcí spolků zpěvákých. Druhý akt „Templářů,“ — klášterní to scéna — patří k nejzdařilejším pracím Šeborovým. Ještě téhož roku provedl Bedřich Smetana operu „Braniboři v Čechách“ (text od K. Sabiny), která dne 1. pros. 1865 velkého dosáhla úspěchu. Nebudeme se pouštět do krásovědeckého rozboru této opery,

jejížto skvělou perlou jest charakteristická, překrásná scéna vzbouřeného lidu, poněvadž se nám naskytne příležitost zevrubně si o ní promluvit, až se opět provozovati bude. Po „Braniborech“ následovala komická zpěvohra „Prodaná nevěsta“ (text od K. Sabiny), hudba od Bedř. Smetany, která poprvé v červnu r. 1866 provedena jest. Netřeba podotýkati, že je Smetanova zpěvohra „Prodaná nevěsta“ v národním i hudebním ohledu mistrovským dílem a poukazujeme každého, kdož zevrubnější úvahy o ní čísti chce, k úvaze operního referenta v čís. 5. Dalibora. Rok 1867 byl zvláště plodný na české původní opery. Opera „Švédové v Praze,“ (text od Pečírky a Züngla) hudba od J. N. Škroupa, dostala se dne 22. dubna 1867 poprvé na české jeviště, anižby se na dál v repertoiru udržela při všem tom, že se některá místa této opery líbila. Brzy na to, dne 20. září 1867 viděli jsme poprvé novou operu „Drahomíru“ (text dle Šira upravil obratný Jindřich Böhm), hudba od Karla Šebora, o jejížto přednostech a vadách operní referent v předešlém čísle Dalibora promluvil. Dále následovala dne 17. listopadu 1867 komická operetta „V studni,“ (text od Karla Sabiny) hudba od Viléma Blodka, která si dobyla přízně oceňování a mnohokrát provozována jest. Neméně přízniv byl české operě rok 1868. Dne 4. ledna téhož roku provozovala se poprvé romantická opera „Leila“ (Slova od Elišky Krásnohorské.) hudba od Karla Bendla, která se potkala s rozhodným, skvělým výsledkem. Dne 14. května 1868 vystoupil Bedř. Smetana se svou třetí operou „Dalibor“ (text od Wenziga) a dne 27. září 1868 K. Šebor se svou operou „Husitská nevěsta“ (text od Edv. Rüffera), které od obecnosti s hlučnou pochvalou přijaty byly. Hodlajíce o každé z těchto uvedených oper zevrubně u příležitosti promluvit, pomíneme pomlčením předností děl těchto a podotkneme toliko ještě, že máme mimo tyto zde uvedené a už provedené opery ještě některé, které se ještě neprovozovaly a snad také provozovati nebudou. To platí bezpochyby o Zvonařově operě „Záboj“ a Kottových operách „Žižkův dub“ a „Dalibor“.

Úvahy.

Srbské pesme za glasovir, stavio (Srbské písně pro piano upravil) V. Jos. Hlaváč. Ve Vršci nákladem Webra a Hlaváče. Op. 26 Brodar, op. 29 fantasie. Dílo věnováno jest J Světlosti Milánu Obrenoviči III., knížeti srbskému od skladatele.

Srbské národné pesme na glasovir stavio V. J. Hlaváč (pro 4 ruce). Ve Vršci nákladem Webra a Hlaváče. V Praze u J. Schindlera.

Prohlednuvše první sešit srbských písní pro piano upravených shledali jsme, že p. Hlaváč užil k zvýšení jich formy variací. Avšak co jsou variace? Variace jsou strojivá dívka, která denně vystřídá veškerý svůj šat, by se ním jen rozmanitě zdobila. Má-li ale šat zdobiti, jest třeba, by mimo vkusný střih vynikal též i pěkným spracováním. Bez těchto dvou podmínek nabude oděv byť i ze skvostné látky, přec jen dívce slušeti. Aby dívka každým novým přestrojením nejen zachovala dojem, jaký byla již způsobila svým prvním krásným oblekem, ale i stále zvyšovala, jest nutno, by se též, dále se převlekajíc skvostnějším a vkusnějším rouchem přiodívala. Jelikož se nám objevuje při tak častém přestrojování vždy tatáž dívčina, jest hlavní podmínkou, by především ušlechtilostí a slícností vynikala. *Dívkou tou jest ve variacích: hlavní myšlénka čili théma, střih jest faktura čili rámeček, ve kterém se skladba nachází; látka jest všecko skla-*

datelské náčiní, totiž harmonisace, modulace, figurace, rytmisace atd., spracování jest použití této látky. Z tohoto všeho jde na jevo, že má voliti skladatel přede vším jiným již i z té příčiny krásnou thému, protože se opětuje ve všech variantech a poněvadž častým opakováním každá vada její víc a více na světlo vystupuje a posluchače se nemile dotýká. Má-li skladba vkusný stříh totiž zajímavou formu; tím lépe jí bude slušeti šat ze skvostné melodické, harmonické, rytmické a modulatorické látky. Je-li ale vše to ještě pěkně spracováno, totiž v pravý čas a na pravém místě toho užito; může tato melodická, tak krásným harmonickým rouchem oděná dívka jistě očekávati, že do ní zahoří každý posluchač. Přiděje-li se tato dívka konečně v každé příští variantě též vkusnějším hudebním rouchem, může býti ubezpečena, že si udrží až do konce lásku tu. Hledíme-li se stanoviska tohoto na variace páně Hlaváčovy op. 26. musíme doznati, že se snažil, všem těmto podmínkám vyhověti. Skladatel obral si za thému srbskou píseň „Brodar“ do As-dur, a oznámil přiměřeně dlouhou a vkusně provedenou předehrou v As-moll velmi trefně její příchod. Neznáme sice mnoho srbských písní, ale domníváme se, že si mohl skladatel přec nějakou vděčnější píseň ku svým variacím zvoliti. Některá místa v této písni, na př. takt 9. 10. a 11. se nám zdají přec jen býti všední, a skladatel vůbec se musí míti velmi na pozor, aby ji též neharmonisoval všedně a nuceně; což nám pan Hlaváč sám nejlépe dosvědčí; neboť melodie, která jest přirozeně odkázána na dominantní septimu a kde skladatel se nucena vidí vyměňovati při harmonisování jen ustavičné polohy tohoto akordu, jest jednotvárná a musí se jí za to vkusným harmonisováním přispěti. To ale p. Hlaváč učiniti opomenul a máme za to, že by snad bylo bývalo lépe místo 2. 7. a 11. taktu

2. 7. 11.

raději takto harmonisovat:

2. 7. 11.

(Pokračování.)

Dopisy.

Z Petrohradu. (Kapelník Ljadov. — Hra na klavír v Rusi. — Nové romance.)

Dlouholetý kapelník ruské opery Konstantin Nikolajevič Ljadov jest mrtvicí raněn a řeči zbaven, tak že službu svou zastávati nemůže. — Vším právem nazývají Petrohrad městem klavírním. V každém příbytku nachází se piano; i nejjednodušší měšťan má svůj klavír, ve větších rodinách mají jich několik. Zde je as 800 učitelů a 1000 učitelek na klavír. Ve velkém mikulášském ústavě je zaměstnáno 23 učitelek na piano a v ústavu tom je 90 velkých klavírů a 70 zcela oddělených pianin. V císařských ústavěch stojí v jedné světnici po 6 pianech, na nichž se cvičí 6 žáků. Že taková hojnost a rozsáhlost hudby vůbec je možná a snesitelná, toho příčinou jsou velmi silné zdi v Rusi, kteréž působí, že soused sousem nevytrhuje. Hra na klavír byla v Rusku ještě před nedávnem pravou náruživostí, kterou živiti znali

skladatelé a učitelové hudby Clementi, Field, Hummel, Meyer, Henselt, Kontski, Vogt, Lešetický, Rubinstein a Alex. Dreyschock. V Rusi považují vůbec hru na piano co podstatnou část vychování, z čehož dá se vysvětlit, proč jen málo virtuosů na piano, kteří v Rusi vystoupili, docílilo skvělých výsledků. — Oblíbený skladatel Musorskij vydal nové romance *Heberejská píseň* — *Na hříbech* — *Kvas a Kozel*, které vynikají melodičností, zajímavými přechody a svěžestí; zvláště Heberejská píseň je velmi vděkuplná.

Z Moskvy. (Sěrov. — Nové tance a národní písně.)

Věhlasný skladatel „Judity“ a „Rognědy“ Sěrov ukončil už svou novou operu „Pekelná síla“, která se připravuje na zdejší divadle. Předmět opery vzat jest z dramatu Ostrovského „Grěch da běda na kogo né živeť.“ Mimo to chystá se zde k provozování Moniuszkova opera „Halka.“ — U Jurgensena vyšly tance pro čtyry ruce sestavené z opery „Vojevoda“ od Čajkovského a „Padesát ruských národních písní,“ jež pro 4 ruce na piano upravil Čajkovský.

Z Oděsy. (Italská opera.)

Italské opeře daří se zde dosti dobře a to vším právem; neboť provedení bývá velmi zdařile. Ze zpěvaček zasluhuje chvalné zmínky sig. Bianchi, která v opeře „Mackbet“ triumfy slavila. Velké pochvaly dostalo se jí též v Troubadouru. V opeře Lindě slyšeli jsme sl. Isturicovu, která došla nejskvělejšího úspěchu jmenovitě v scéně blouznění, které podala s dramatickým výrazem a s nevyrovnatelnou bravourou. Všestranné pochvaly dochází buffo Ronconi.

Ze Stockholmu. (Nové opery.)

Na zdejší divadle chystají se dvě nové původní opery k provozování a sice: *Riccarda* od Heř. Berensa a *Okouzlená kočka* od Hallströma.

Z Vršce, v Banátu, dne 7. února. (Beseda.)

Druhá, před nedávnem uspořádaná beseda vypadla, v každém ohledu výtečně vynikajíc především rozmanitostí skladeb a velmi četnou návštěvou. Mezi sbory, jež činný sbormistr pan Hlaváč výborně nastudoval, byl jmenovitě Hlaváčův sbor „Bol“ precisně a vzletupně proveden a musel se opěťovati rovněž tak, jako píseň sv. Sávy pro sbor smíšený. Mimo to přednesli slč. Teresa Radakova a pan Hlaváč Schulhoffův bravurní kvapík na 4 ruce. Slč. Radakova vyznačila se nejen nevšední technikou zručností; nýbrž hrála i s náležitými nuancemi. Jsouce oba voláni, přednesli ještě druhý bravurní kvapík. Pan Hlaváč, sbormistr srbského zpěváckého spolku rozvinul zvláště v Mendelssohnově svatebním pochodu znamenitou zručnost technickou a eleganci v přednesu, začož se mu bouřlivé pochvaly a vyvolání dostalo. Na všestranné přání zahrál p. Hlaváč ještě jednu koncertní píseň s velkým úspěchem. Mladistvý Popovič přednesl deklamaci s nevšední rozhodností. V. G.

Z Bílé Církve. (Beseda dvou zpěv. spolků.)

Zdejší srbský církevní zpěv. spolek si velmi statně počíná. Tak odbýval na př. minulou neděli *besedu*, která zvláště tím se vyznamenala, že účinkoval i církv. zpěv. spolek z blízkého města Vršce, který je ovšem co do počtu asi 3krát silnější nežli zdejší. Číslo programu byla vybraná. Sbor „Tam gaje stojí“ od Lisinského, zpíval zdejší sbor. — „San“ (Sen) deklamace. — „U gori“ (U hory) od V. J. Hlaváče, zpívali oba dva spolky dohromady s neobyčejnou precísi a vyvolali takovou bouři, že se ještě jednou sbor ten musel opakovat. Tak též bylo s číslem „Smesa narodnich pesama“ též od Čecha V. Horejska, kterou píseň s doprovázením harmonia zpíval Vršecký spolek a musel přidat ještě Knitlovu „Žezulinku.“ — „Serbkyňu“ dekl. sleč. M. Adamova, s velmi příznivým prospěchem. — „U boj“ hrdinský sbor od F. Zajíce, zpíval zdejší spolek se zápalem. — Konečně Jenkův sbor „Hajd na noge,“ který byv od obouspolků dobře a správně proveden musel být na všestranné přání ještě jednou opakován, čímž se i beseda ukončila. Nyní násle-

dovalo čtení telegramů, mezi kterými též pamětihodný od „bratřů Romanů z Temešvara,“ svědčící o svornosti zdejších utiskovaných národností. Tak se ukončila Beseda tancem i zpěvem velmi svorně a vesele. Zajisté by bylo žádoucí, by též čeští zpěv. spolkové pěstovali srbské zpěvy, tak jako to činí srbské zp. spolky s českými. — (Doufáme, že naši spolkové tak učiní. Poz. redakce.) —s.—

Z Loun. (Činnost pěveckého odboru besedy.)

Pěvecký odbor „občanské besedy“ počíná si vzdor mnohým obtížím, jež mu přemáhati jest, velmi statně. Minulého masopustu účinkoval v blízkých Lenešicích v besedě provedením pěti pěkných sborů, z nichž zvláště Voglovi „Cikáni“ s hlučnou pochvalou přijati byli. Dne 7. února upořádal tentýž sbor žertovnou zábavu co „masopustní kočičinu,“ kde opět několik sborů zdařile přednesl. Zvláště líbil se pohyblivý „Valčík od Vogla“ pak „Klepny,“ a „Opera žízň.“ Tato poslední žertovná skladba J. Svobody jest dosud rukopisem a majetkem sl. zpěv. sp. Horažďovického. Bylo by žádoucí, aby došla většího rozšíření, jež pro snadnost skladby, svěžest nápěvu a pěknou harmonisaci zasluhuje. Je osudem zvláště hudebních plodů mnohdy veliké ceny, že práchniví v archivech a knihovnách tak dlouho, až se nad nimi buď kdos smiluje, neb věčnému zapomenutí propadnou.

Bnš.

Z Nového Města na Moravě. (Oslavení 14. února 1869.)

Zpěvácký spolek „Horák“ oslavil 1000letou památku úmrtí sv. Cyrilla tím, že při službách Božích zapěl vokální mši od Führera a ku požehnání dyousborovou píseň „Svatý“ od Křížkovského. Na večer provedl tentýž spolek v místnostech spolkových následující program: Overturu Nabukodonosor od Verdiho. — Svatý Cyrill a Methoděj, sbor s průvodem piana od Křížkovského. — Orle, pestrý orle, sbor od Tovačovského. — Ukolébavka solová píseň s průvodem bručících hlasů. — Overtura: Zlatý čert. — Píseň sv. Vojtěcha od Zvonaře. — Žene mrak se, sbor. — Vše jen ku chvále sbor od Jelena. Overtura, směs národních písní od Gungla. Čistý výnos byl věnován na zakoupení školních requisit pro chudé žáky zdejší hlavní školy. Želeti však jest, že účastenství bylo tenkrát jen malé.

J. H.

Z Hostouně u Prahy. (Výroční zpráva a denník zpěv. spolku „Čech“.)

Píše-li člověk kdy rád, jest to zajisté tenkrát, může-li psáti něco potěšitelného. V postavení takovém nachází se zprávodaj, který se zmíniti hodlá o založení zpěváckého spolku „Čech,“ jakož i pamětihodných událostech, besedách, výletech atd. Důstojný p. farář Jan Novák, bývalý farář a původce i předseda zpěv. spolku „Boleslav“ v Šarce, muž o zvelebení jak církevního tak i vlasteneckého zpěvu pečlivý a jinak i velmi horlivý kazatel, dobyt sobě s p. Tomášem Řečinským, ředitelem, největší zásluhy o rozkvět téhož spolku. Od založení svého ze dne 1. června 1867 uspořádal zpěv. spolek náš 6 besed a 7. výletů. Dne 10. listopadu 1867 podal zpěv. spolek poprvé svým členům přispívajícím zábavu v Hostouni na „Kyrově“. Druhá beseda byla dne 12. ledna v hostinci „na Kyrově“ r. 1868, při níž zapěl již precisně sbor „Na Prahu“ a „Loveckou“ od J. Škroupa. Třetí zábava byla uspořádána dne 9. února 1868 v Dobrovízi. Upříti se nedá, že spolek tento na vytknuté dráze kráčeje, vždy více a více se povznášel, docílil činností svou práporu, který stál v celku 266 zl., byv posvěcen dne 1. června 1868, právě na den výroční památky důstojným způsobem od p. předsedy důstoj. p. faráře Jana Nováka. Téhož dne odbývala se čtvrtá beseda v hostinci na Kyrově. Patá beseda byla uspořádána dne 22. listopadu v nově zřízeném sále u Hraběcích. Šestá beseda se odbývala dne 24. ledna 1869 v hostinci u Hraběcích. Čistý výnos z obou posledních besed byl určen na zakoupení kříže na hřbitov. Nejprvnější výlet podniknul zpěv. spolek dne 15. května r. 1868 do matičky Prahy, by se účastnil velkolepé slavnosti položení základního kamene národního divadla. Dne 11. června na den Božího Těla vyšel zpěv. spolek okolo 9té hodiny ranní ze školní

budovy pro prapor do farního domu a odtud veden hudbou do chrámu, kde zapěl při službách Božích vokální mši od Rob. Führera. Po mši svatě hnul se průvod k čtyřem ollářům. Po cestě zpívala se píseň s hudbou doprovázená: „Zvěstuj Těla vznešeného.“ U každého oltáře zapěl apolek vokální české zastavení. Slavnost ukončila se v chrámu Páně slavným vokálním „Tě Boha chválíme.“ Dne 14. června zavítala deputace zp. spolku Čech do města Berouna ku slavnosti svěcení praporu „Sokola.“ Dne 21. června s účastnil se zpěv. spolek s dospělými družičkami v úplném počtu v Úňhošti svěcení praporu rolnictvo okresu Úňhoského. Dne 15. srpna zapěl zpěv. spolek vokální mši od Rob. Führera v poutnickém místě „v Hájku“ při slavných službách Božích. Dne 29. srpna byl zp. spolek požádán do Ruzyně, by účinkoval při smutečních obřadech v Pánu zesnulého p. Kosiny, strojmistra cukrárny. Štola 50 zl. odevzdána byla do pokladnice. Poslední výlet dne 4. října podniknul spolek do Černoviček, by účinkoval při svěcení krypty rodiny Kubešovy. Štola 20 zl. opět byla odevzdána do pokladnice. Hotové jmění spolku stále přibývá, jak o tom svědčí zpráva účetní. Mimo uvedených besed a výletů uspořádal zp. spolek „Čech“ v celku od svého založení 13 zastaveníček. Při poslední valné hromadě byli definitivně do výboru zvoleni: Za předsedu důstojný p. farář J. Nvák — za ochrance spolku p. Jan Novotný, starosta obce, za ředitele p. Tom. Řečinský; za pokladníka p. Jan Brejník; za jednatele p. Jáchim Fiebiger; p. Josef Marják, p. Josef Brejník, p. Frant. Řečinský, p. Jan Moll, výbor. T. B.

Kronika zpěváckých spolků.

* *Druhá zábava Hlaholu na Žofině, 20. února.* Produkce našich zpěváckých spolků požívají zasloužené oblíbenosti u obecnstva, hlavně proto, že příjemným způsobem spojují nenucenou společenskou zábavu s pravými požitky uměleckými. Bohužel byly tenkrát všechny místnosti tak přeplněny, že mnozí nenašli ani místečka k pospolitému hovoru; však hudební část programu to zajisté nahradila. Hned první číslo potěšilo nás zajímavou novinkou: Bendlovu ohnivou „Pijáckou“ na slova Šmilovského předneslo více než 100 zpěváků obezřelým řízením skladatelovým — jako i všechny ostatní sbory — velmi čile a precisně. Též něžně nyjící poetické „Maloruské písně národní,“ J. Černým pro sbor upravené, slyšeli jsme poprvé. Voglovy brilliantní „Cikáni,“ v nichž p. Lukes krásné tenorové solo výtečně provedl, působili opět tak, že se opakovati museli. Nový Slavíkuv „Quodlibet z písní národních“ líbil se obecnstvu taktéž a musel se zapěti da capo. Poslední dvě čísla byla: „Žárlivý basař,“ známý to a zajisté velmi pěkný sbor Zvonařův a nová skladba Měchurova (na slova Šmilovského): „Syržená fuga.“ Tato poslední jest jako všechny práce Měchurovy výtečně spracována a krásná, však hudba její sama o sobě není příliš komická; zdá se, že skladatel komiku hlavně přenechal mimické činnosti kantorově, a úkolu tomu také dostal trefný humor páně Mošňův. Ze solových čísel jmenujeme především pana Hřimalého, jenž Vieuxtempsův koncert pro housle podal v skutku jako pravý virtuos, smyčcem svým úplně vládnoucí, což mezi jinými přednostmi jeho hry dokazuje mistrovské staccato i v polohách nejvyšších. Pan Čech zpíval velmi interessantní baladu od Moniuszky s takovým úspěchem, že musel přání obecnstva, slyšeti ji ještě jednou, vyhověti. Též poslední sloka Pechova dvojzpěvu „Poslové,“ jež velmi efektně provedli pp. Lukes a Čech, musela se opakovati.

* *Čtenářsko-ochotnická jednota „Thalie“ na Malé Straně uspořádala v neděli dne 21. února mimo představení divadelní v meziaktí koncert, v němž se slečna Charlotta Spannerova, žákyň Appé-a a pan Antonín Mašek virtuos na cello účastnili. Sleč. Spannerova zpívala dvě roztomilé, svěží rozmar dýchající písně Juk a Hněv od chvalně známého skladatele Frant. Kavana, při nichž ji sám skladatel ochotně na piano doprovázel. Slečna Spannerova je zajímavý zjev divadelní, slíčeného zevnějšku a postavy; sopran její vyniká velkým objemem, zvučností a silou, musí však zbaven býti mnohé drsnosti, kterou dobrá*

škola a pilné studie vyrovnají a uhladí. Přednos její svědčí o dobrém proniknutí ducha obou písní; neboť humor nejevil se pouze ve zpěvu samém, nýbrž i v mimice. Slč. Spannerova byla obsypána bouřlivou pochvalou a musela vždy jednu národní píseň přidati. Pan Antonín Mašek přednášel na cello své dvě skladby *Píseň bez slov* a *Capriccio*, skladby to, v nichž se jeví patrné nadání skladatelské. Píseň bez slov vyniká ušlechtilou a hluboce cítěnou melodií, jejímuž významu i laik snadno porozumí. V *capricciu* rejdí sbor dovádivých diblíků přivádějících nám na mysl Popperovu skladbu „*Les papillions*.“ O přednesu páně Maškovu netřeba slov šířiti; hrátl první skladbu s hlubokým citem, druhou s náležitým rozmarem, slovem s uměleckým porozuměním, a byl několikrát vyvolán. Ochotníci provozovali režii p. *Pštrosse* „Ženu Putifarovu“ a režii p. *Terše* „Řemeslnickou merendu“ s úspěchem velmi příznivým, došedše hojné pochvaly. *Ochotnický orchestr*, jenž se skládá už ze 16 horlivých a pilných hudebníků, provedl řízením kapelníka p. Č. Vinaře Tittlovu slovanskou ouverturu a pak menší skladby správně a precízně. —b—

* *Malostranský činný Lumír* zúčastnil se v sobotu dne 20. února v společné zábavě od *Sokola malostranského uspořádané*, přednesl řízením obeznaného p. Draborada s náležitými nuancemi a s nevšedním zápalem „*Utonulou*“ od P. Křížkovského; „*U boj*“, hrdinský sbor od Zajíce a Vašákovo „*Radostné cestování*“, z nichžto poslední dva na všestranné přání opětovati se musely. — V zábavě té přednesla slč. Ludmila Drahoradova velmi nesnadný polonéz od F. Liszta a koncertní polku od Wallace s velkou bravourou, elegancí a správností, začož se jí hlučného potlesku a vyvolání dostalo. Pan Barcál zapěl píseň od Pivody (Na vysosti atd.) a pan Paleček píseň od Bendla a Procha s uměleckým klidem a hlubokým citem, začož hromovou pochvalou zahrnutí byli; poslední umělec zapěl když se potlesk utišit nechtěl Krovovu „*Husitskou*.“ Slč. *M. Strachova* deklamovala s rozmarem žertovnou deklamací a došla pochvaly. Zábava zahájena jest proslovem od Urbánka, v níž řečník poukázal na vzájemnost, která by se měla pěstovat mezi malostranskými spolky, *Besedou*, *Lumírem*, *Sokolem* a *Thalií*, s čímž úplně souhlasíme! —l—

* *Zpěv. spolek v Turnově* uspořádal dne 21. února pěveckou zábavu v místnostech spolkových u „*města Hamburku*.“ Program: Potpourri na piano. — „*Zatýkač*“ sbor od Kückena. — Koncert na housle s průvodem piana od Vieuxtempa. — „*Jen dál — jen dál*“ sbor od Vašáka. — Píseň pro jeden hlas. — „*Ptáče na stromě*“ koncertní kus na housle s průvodem piana od Miska Hausera. — „*Rekúv sen*“ sbor od Slavíka. — Recitativ a duetto z opery „*Liuda di Chamounix*“ od G. Donizettiho. — „*Zpěvácká zkouška*“ sbor od Kunze.

* V *Hodslavicích*, rodišti to Frant. Palackého založen jest před nedávnem čtenářsko-zpěvácký spolek, čítající už nyní 30 řádných údů, jež řídí pečlivý p. Ad. Pilečka.

* *Horoměřický zpěv. spolek* „*Horymír*“ odbýval dne 28. února valnou hromadu v místnostech u starosty pana Kettnera.

* *Příčiněním čten. a pěveckého spolku „Moravan“* v Plumlově byla skvěle a okázale oslavena památka 1000letého úmrtí sv. Cyrilla; neboť zapěl dne 14. února při službách Božích.

* *Kloboucký Lev* na Moravě zapěl v památný den úmrtí sv. Cyrila píseň slavnosti té přiměřené s nápěvem od horlivého sbormistra Jana Fridricha.

* *Pančevský církevní zpěv. spolek* uspořádal tuto sobotu dne 27. února besedu, jejíž program byl následující: Narodne srbske pesme od V. Hořejška. Srbská píseň na piano od A. Kalouse, zpívala slč. Žofie Popovičova. — Predivo je prelo, horvatský sbor od V. Lisinského. — Přednáška p. J. Pavloviče o národnosti a kosmopolitismu. — Srbský čtvero zpěv od V. Hořejška. — Slovenský sbor od dra. V. Ipavce.

* *Srbský církevní zpěv. spolek ve Vršci* odbýval dne 9.

února 8. zábavu s následujícím programem: Sbor od J. Knittla. — Křest, dekl. od J. Jovanoviče. — U hory, sbor, slova od M. Popoviče, složil V. J. Hlaváč. — U potoka, od V. Hořejška, Kavatina ze zpěvohry „*Oba Foscari*“ od Verdiho, zpívala sleč. Ida Kolasova. — To je žena, deklam. U. Gavrilovič. — Variace na srbské národní písně od K. Stankoviče. — Já jsem Srb, sbor na slova J. Subotiče, složil V. J. Hlaváč.

Zprávy.

* **České divadlo.** 19. února: „*Leila*“, velká romantická opera ve 4 jednáních. Dle novelly Bulwerovy od Elišky Krásnohorské. Hudbu složil Karel Bendl; — 21. února: „*Prodaná nevěsta*“, — 24. února: „*V studni*“, operetka v jednom jednání od Karla Sabiny. V hudbu uvedl Vilém Blodek; — 26. února: „*Jessonda*“, romantická opera ve 3 jedn., sepsal E. Gehe, přeložil J. N. Štěpánek. Hudba od L. Spohra (poprvé). — Měli jsme v posledním čase vitanou příležitost, promluvit o Smetanově „*Prodané nevěstě*“ a o Šeborově „*Drahomiře*“; těšíme se, že dnes v těchto úvahách o našich původních operách pokračovati můžeme a sice referatem o Bendlově „*Leile*.“ Děj této opery, chvalně známou spisovatelkou Eliškou Krásnohorskou dle Bulwera dramatisovaný, jest velmi zajímavý a napíná od začátku až ku konci. Dosti zdařilou osnovu dramatu nechceme zde probírat do podrobná; jeden moment zdá se nám ale zvláště v našich poměrech povšimnutí hodným. V „*Leile*“ jest totiž jedna osoba docela zbytečná, jelikož vlastně ani k ději ničím nepřispívá ani svou povahou nás nepoutá: kralevič „*Juan*“, jenž mládím a poměrem svým k *Leile* ovšem požaduje býti tenorem, a tak důležitou sílu pro nic a za nic absorbuje, již — alespoň v nynějším stavu našeho personálu — pak při „*Muzovi*“ pohřešujeme. První tenorovou úlohou měl by býti pouze „*Muza*“ a „*Juan*“ mohl by docela odpadnouti; tím by se provedení opery též velice usnadnilo — ovšem ohled to, který sice tvůrčí činnosti umělcově nikdy nesmí vnučovati jakákoliv pouta, který ale přece uvážení zasluhuje, pakli se shoduje s čistě uměleckými zájmy díla samého; a „*Leila*“ by vyloučením oné zbytečné osoby jen získala. Jedna z nejlepších stránek libretta a největší zásluha naší spisovatelky chová bohužel v sobě již zárodek hlavní vady celé opery. Díkce a forma jest naveskrz velmi ušlechtilá a krásná, někdy i tak nadšeně poetická, že mnohé místo má svou více méně samostatnou cenu i co lyrická báseň; toto šťastné nadání svedlo ale Elišku Krásnohorskou k přílišnému rozprádání situac a tak bohatému vyvinování okamžitých citů, že na mnoze lyrický živel nad dramatickým vrch obdržel; nejpatrněji se to jeví v prvních scénách prvního jednání, v nichž se ovšem nejpůsobnější místa textu nacházejí. Z této příčiny mohlo by se libretto „*Leily*“ pro mnohého pouze dramaticky nadáného skladatele státi osudným; avšak K. Bendl, jehož píseň a sbory patří mezi nejkrásnější a nejoblíbenější plody moderní naší hudby, vládne všemi lyrickými formami skladby hudební tak, že se úplně postaviti mohl na stanovisko, na němž stojí i text. Uznáváme, že této shodě tendencí spisovatelky a skladatele děkovati musíme za mnohou krásnou jednotlivost, v celku však stanovisko to neschvalujeme, poněvadž převaha lyrického živlu nad volnou dramatickou deklamací hudebnímu dramatu na ujmu býti musí. A kdyby byly ony jednotlivosti sebe rozkošnější, nemohli bychom přece jinak, než nazvati ono dílo věncem z pouhých květů, jenž se nedostatkem zeleného listí stává příliš těžkým a pádným. Důkladná theoretická i praktická zkušenost hudební jeví se patrně v celé „*Leile*“, rovněž tak v melodicko-harmonické stránce partitury jako v instrumentaci; jedno z jejích nejskvělejších čísel jest bez odporu finale 1. jednání. Ale

rozhodnou charakterističnost nenacházíme v Bendlově skladbě v té míře, jak bychom si přáli a jak i text netoliko dovoluje, ale sám též žádá. Velmi zdařilá jest v tomto ohledu zajisté postava „Almama“, která svou originalností již v librettu zajímá; co do instrumentace jest situace šťastně vyličená k. p. v prvních výstupech opery a mimo jiné menší momenty vyniká hlavně čtvrté jednání věrnou charakteristikou a dramatickou živostí. Čeho však v hudbě té nejvíce postrádáme, jest principiálně a důsledně provedený kontrast obou žvlů maurického a křesťanského, k němuž poukazuje již předmluva textu jenž se ovšem sám poněkud spoluvinníkem tohoto nedostatku tím stává, že nám tyto živly předvádí každý o sobě, a teprve v posledním jednání — po katastrofě, změnivši již původní ráz povahy maurické — oba pospolu. Zkrátka: nejpřednější zásluha Bendlova čelí k čistě hudební stránce „Leily“, jejíž nepopíratelné krásy jí čestného místa v našem repertoiru pojišťují. Pan *Barcal*, jenž patří mezi nejpilnější síly našeho personalu, zvolil si úlohu „Muzy“ pro svůj příjem a přčetné obecenstvo přijalo ho velmi lichotně a počtilo mnohými věnci. Úloha tato zdá se nám ale převyšovati jeho síly a těšíme se, že p. beneficiant to sám poněkud uznává; neboť v prvním jednání se co možná šetřil, aby později tím snadněji mohl působiti svým, hlavně ve středních polohách sympathickým hlasem a krásným svým mezza voce; bohužel trpěl mnohý moment 1. jedn. tímto hovením, za to však se p. Barcalovi tím lépe podařily lyrické momenty 2. a 4. jednání. Sl. *Rastelli-ová* nemohla nás titulní úlohou svou právě uspokojiti; již hlas její jest příliš ostrý a pichlavý a slečna libuje si příliš v silném a plném zpěvu, jenž onu vadu organu zdvojnásobňuje, než aby se mohla nazvati vzornou reprezentantkou něžné „Leily“; vůbec by se mohla tato úloha u nás mnohem lépe obsaditi. „Zoraida“ sl. *Sákové* byla velmi zdařilá. „Almama“ jest jedna z nejlepších úloh páně *Paletčkových* a působí vždy mocně; pan *Lev* („Boabdil“) zpíval arii svou v 2. jednání se znamenitým úspěchem; nevděčnou úlohu „Juana“ provedl p. *Lukes* jako pravý umělec. Z menších úloh jmenujeme především chvalně sl. *Hanušovou* („Abatyše“), pak pány *Šebestu* (Král Ferdinand) a p. *Doubravského* (vyvolávač). Celé představení bylo precizní a korektní, až na některé poklesky ve sboru dívek v Alhambře. Operu řídil p. kapelník *Smetana*; nepřítomný p. skladatel byl se solisty volán, ve jménu jeho děkoval ale p. beneficiant. — O *Blodkově* „V studni“ příště.

O. H.

* *První koncert pražské konservatoře hudby 21. února.* — Program byl velkolepý a provedení naveskrz výborné, ano skvělé; toť krátké resumé povšechného dojmu. *Passacaglia* do C-moll od *J. Š. Bacha*, pro velký orchestr upravená od *J. Essera*, tvořila první číslo. Má-li instrumentování skladeb původně pro varhany neb piano určených vyhověti i původní esthetické jednotě a harmonické okrouhlenosti celku, i všem zvláštnostem pestrého a všestranného orchestru, jesti k tomu zajisté zapotřebí nejjemnější znalosti instrumentální techniky a nejšťastnější kombinace nástrojů různých barvitostí, aby se partitura nutným účinkováním větších kompaktnějších skupin orchestrálních nestala jednotvárnou a šablonovitou; a s tohoto stanoviska musíme *Esserovu* instrumentaci bez odporu považovati za velmi zdařilou, jelikož nemůžeme nikterak požadovati jakékoliv nápodobení hlasu varhan orchestrem, ano, opřeli bychom se rozhodně proti takové umělé hříčce. Dílo *Bachovo* samo unáší svým geniálním vzletem a svou grandiosní velkolepostí, a smíme-li se zde dotknouti též subjektivního dojmu, přiznáváme se, že toto číslo nejmohutněji na nás působilo. Velký koncert pro dvě obligatní housle (*O. Ševčík* a *F. Zajíc*) a čello (*J. Korel*) s orchestrem od *Arcangela Corelli-ho* (1653—1715) jest důstojným zástupcem staré hudby italské a budí toužebnou vzpomínku na ony časy, kde i skladby koncertní oživeny byly vřelým, upřímným duchem čistě uměleckým. V A-dur-Symphonii pro malý orchestr okouzluje nás roztomilá *Mozartova* svou nejpůsobivější, nepřítulnější

stránkou, řekli bychom skoro, že trochu koketně, — však zajisté roztomile koketně. *Libezná ukolébavka* z „*Blanche de Provence*“ od *L. Cherubini-ho* (sbor proveden žákyněmi pěvecké školy a chovanci nižšího oddělení) nemusí se za to stydět, že poněkud zbledla před sluncem, jako jsou *Bach*, *Mozart*, *Beethoven*; v jiné společnosti — a společnost ta nemusila by věru býti špatnou — mohla by se sama státi sluncem. Všechna dosud jmenovaná čísla byly novinky. Důstojný závěrek koncertu poskytla gigantická ouvertura k „*Faustu*“ od *L. Spohra*, jenž nám zde na vysokém kothurnu předvádí postavu *Fausta*, jak ji *as Göthe* v srdci nosil — nikoliv ale loutku, à la française vyšňořenou, jak ji *Gounodovi* presentovala firma „*J. Barbier & M. Carré*“. Mimo tato orchestrální čísla, jichž provedení, jak již naznačeno — vši pochvaly zasluhuje a též hojně obdržela, hrála ještě mladistvá pianistka sl. *Mary Krebsová* Velký koncert pro piano s orchestrem do Es-dur, op. 73 od *Beethovena* a *Lisztovu* fantasii „*Don Juan*“. Když si outlá blondinka zasedla k pianu, byl zajisté mnohý posluchač napnut, zdali její fyzické síly též dostačí k provedení tak velké úlohy; však již prvním mohutným úhozem brilliantních passází na začátku *Beethovenova* koncertu zničila tuto obavu docela a dokázala, že slavnou pověst, již si v Anglii, v Nizozemsku a v Německu získala, v míře nejvyšší zasluhuje, a že jest umělkyní v pravém tohoto zneužívaného slova smyslu. Slč. *Krebsova* hraje s takovou úplnou jistotou, že se nám zdá skoro věci nemožnou, aby nevyhověla požadavku i nejsmělejšímu. Technika jest pro ni takorčka „přemoženým stanoviskem“, ona tudíž může všechnu svou pozornost obraceti na obsah skladby samé a přednáší melodie *Beethovenovy* tak dojemně, tak úchvatně, že i příkrý kontrast barvitostí piana a orchestru skoro docela mizí. Již po *Beethovenově* koncertu (jenž trval přes tři čtvrtě hodiny) slavila pravý triumf; rovněž tak po *Lisztově* fantasii, jejíž bezúhonné provedení jen „vyvoleným“ jest dopřáno. A čím unavnější jsou obě tyto skladby i pro silnou, utuženou ruku, tím více překvapila nás slečna podivuhodně jemným, nižádnou umdlenost neprozrazujícím poetickým přednesením *Seelingovy* „*Loreley*“, již hned po „*Don Juanu*“ následkem bouřlivého potlesku přidala. Doufáme, že co nevidět slečnu ještě uslyšíme jednou. — Při této příležitosti nemůžeme jinak než litovati upřímně, že se na naši konservatoři nevyučuje též koncertantnímu pianu; jesti to mezera, která nejen všestrannost ústavu ruší, ale i materiálnímu jeho prospěchu snad na ujmu jest.

O. H.

* *Z českého divadla.* Jak se dovidáme, chystají se opery a zpěvohry k provozování: *Lazzaroni Neapolští*, zpěvohra od *Zajíce*. — *Pážata*, zpěvohra od *Dunieckého*. Obě tyto zpěvohry přeložil p. *Jind. Böhm*, bez odporu jeden z nejvytečnějších překladatelů textů operních. — Dále „*Zajatá*“ zpěvohra od *Hynka Vojáčka* a konečně „*Fidelio*“, opera od *Beethovena*.

* *Palčivá otázka* stran hrdinského tenoru bude jak se zdá konečně rozřešena. Ředitelstvo českého divadla engažovalo tyto dni jistého p. *Součka*, jenž prý vyhoví všem na hrdinského tenora kladeným požadavkům. Pan *Souček* není prý sice mlád, avšak hlas jeho zvláště v hořejší poloze vyniká prý neobyčejnou zvukností, silou a vytrvalostí. První vystoupení jeho určeno jest na 4. března v „*Lukrecii*“. Uvidíme a uslyšíme.

* *Jednota hudebních umělců pražských* bude dne 22. března provozovati velkolepé oratorium „*Israelité v Egyptě*“ od *Händla*. Solové hlasy provedou z ochoty slečna *Panocha*, paní *Perechon*, slečna *Szégál* a pánové: *Krejčí*, *Siehr* a *Vecko*. Dále budou ochotně spolupůsobiti slavní spolkové zpěváčtí *Beseda* a *Hlahol*, mužský zpěvácký spolek německý, potom chovanci zdejšího konservatoria, páni členové obou zemských divadel i mnozí páni ochotníci. — Jak se dovidáme, bude se od nynějška české s německým oratoriem střídati.

* *To Den* jest název slavnostního zpěvu pro mužský sbor od slovenského nadaného skladatele *I. L. Belly*, jejž nákladem svým vydal zpěvácký spolek „*Ohlas*“ v *Olomúci*. Cena partitury

15 kr., za 4 hlasy též 15 kr. Doporučující co nejdříve sbor tento našim zpěv. spolkům podáme co nevidět zevrubnou úvahu o něm, jakož o zdařilých sborech slovenských p. Belly, které by v žádném archivu československých zpěv. spolků chyběti neměly. Pan Bella jest, soudíme-li dle skladeb jeho, muž krasovědecky vzdělaný a v theorii hudby úplně znalý — záruka to hodnoty skladeb jeho.

* *Náš rodák p. Jan Oertl*, prof. cello na hudebním ústavu v Záhřebu, dochází nejen co virtuos ale i co učitel velké pochvaly. Před nedávnem účinkoval p. Oertl v spolkovém koncertě přednášeje Kummerovu velkou, četnými technickými neschopnostmi překypující fantasií na theme z opery „Náměsíčná.“ Pan Oertl přednesl ji, jak se Záhřebské listy zmiňují, s onou precizí, jistotou a uměleckou zručností, jaké jsme uvykli u tohoto váženého žáka pražského konservatoře. Pan Oertl byl po přednosu hlučně volán. O výtečné vyučovací metodě p. prof. Oertla svědčí okolnost ta, že žák jeho Heřman Šrabec na cello se především vyznamenal. Tento mladý chovanec zachází už s neschopným svým nástrojem (cellem) s onou něžností a zručností, která mu věští krásnou naději. P. Šrabec přednášel v koncertu fantasií „Slavianin“ od prof. Oertla, níž dle zpráv záhřebských listů veškeré obecenstvo uchvátil.

* *Dr. Aug. V. Ambros* držel ve čtvrtek dne 25. února v Umělecké Besedě přednášku o starých církevních tóninách, svědčící o hlubokých studiích, velké učenosti a důmyslu; škoda jen, že návštěva nebyla četnější.

* *Paní Norman-Nerudova Mina* koncertovala dne 7. února v Paříži v 16. koncertě Pasdeloupově přednášeje mistrně na housle fantasií *appassionatu* od *Vieuxtempse*.

* *Sleč. Dietrichova* koncertovala dne 17. února v Jeně, kamž také *Abbé Liszt* zavítal. Světoznámý tento umělec předvedl naši krajanku tamnějšímu obecenstvu a vyjádřil se o hře její co nejchvalněji.

* *Alex. Dreyschock* ochuravěv v Petrohradě odebral se dne 13. února odtamtud do Benátek, aby se v jižním podnebí zotavil.

* *Raimund Dreyschock*, koncertní mistr a prof. na konservatoři v Lipsku, bratr to světoznámého virtuosa na piano *Alexandra*, zemřel po dlouhé nemoci dne 6. února v Lipsku. Raimund narodil se 30. srpna 1824 v Žáku u Čáslavi, absolvoval r. 1840 pod prof. *Mildnerem* konservatorium pražské, vzdělav se na solidního virtuosa na housle. Na to konal se svým bratrem umělecké cesty, na nichž hra jeho došla chvalného uznání. R. 1850 stal se v Lipsku druhým koncertním mistrem a professorem houslí na konservatoři. V dubnu 1855 navštívil Prahu, kdež přednášel v koncertě pověstnou „*Dáblou sonatu*“ od *G. Tartiniho*. R. *Dreyschock* nepožíval příliš velké přízně u Lipské kritiky, která ho při každé příležitosti, ač mnohdy bezdůvodně, tepala.

* *Pan Režný*, druhdy člen opery *Linecké*, engažován je nyní u divadla *Würzburškého*.

* *General Aleksej Lvov*, skladatel ruské hymny a několika oper, zdržuje se nyní v *Drážďanech*.

* *Pan Ferd. Podhorský* je nyní rozhodným miláčkem *Celoveckého* obecenstva. Před nedávnem vystoupil co hrabě v „*Zbrojří*“ a byl obsypán bouřlivou pochvalou po místě „*Rád dal bych svůj lesk*“ (1. akt) a pak po vložce „*O dej mě zírat v oko tvé*.“ V operě *Don Sebastian* (18. února) byl v partii *Camoense* hrdinou celého večera jsa hlučnou pochvalou odměněn po *Lusiadě* (1. akt), po *arii „Do Lisabonu“* (3. akt) a p. *barcarolle* za scénou (5. akt) a mnohokrát vyvolán.

* *Pan Vávra*, operní pěvec a žák našeho *J. Lukese*,

vystoupil dne 21. února poprvé na divadle plzeňském co *Gennaro* v operě „*Lucretia Borgia*“ s velmi příznivým výsledkem. Z počátku svíral ho jakýsi cit ostýchavosti a sklíčenosti; avšak v průběhu opery zbavil se citu toho a zpíval velmi pěkně. Jeho tenor je zvučný a lahodný a již nyní dobrou methodou značně vycvičen. Téhož večera vystoupil též pan *Severa* se stejným úspěchem.

* *Rossiniho mše na cestách*. Znamý humbugista *B. Ullman* zakoupil od paní *Rossiniové* pozůstalou mši po *Rossinim* za 50.000 fr. (20.000 zl. r. č.) pro Itálii. Engažován k tomu cíli nejvýtečnější síly pěvecké bude ji po celé Itálii za vstupné provozovati. Ve velkých městech bude vždy 100 hudebníků a 200 choristů, v prostředních městech 60 hud. a 60 chor.; v menších městech 30 hud. a 60 chor. účinkovati. 60 choristů jezdí stále s *Ullmanem*, jenž uspořádá za měsíc 26 představení. Nejprv provede *Ullman* mši v *Miláně*.

* *Florentinský kvartett*, jenž se skládá z pánů: *Jena Beckera* (první housle), *Enrica Masiho* (druhé housle), *Luigi Chiostrino* (viola) a *Bed. Hilperta* (cello) dával dne 21. ún. komorní zábavu v *Brně*. Těžko rozhodovati, komu z těchto 4 virtuosů náleží první místo; tvořit právě dohromady výtečný kvartett, vyrveš-li jednoho z nich, ztrácí ihned celek. Přece však dlužno upozorniti hlavně na *Beckera* a *Hilperta*; slyšeli jsme více kvartetů, tak znamenitého cellistu neměl ale žádný jako „*florentinský*.“ Na koncertu nedělním hráli: *Mozartovo kvartetto B-dur* (čís. 3.), pak *Mendelssohnovo do A* (op. 13.) a *Beethovenovo C-dur* (op. čís.). Hra byla vesměs mistrná; nelze ničeho vytýkati, leda že zvláštním způsobem přednesli některá místa. Avšak to jest osobním náhledem. Podivuhodný soulad nástrojů, hra tak jednotná v celku, že se domníváš slyšeti jeden nástroj, a to hra od nejjemnějšího *piana* až k mohutným tónům orchestru: toť kouzlo hry *florent. kvartettu*. Pochvala obecenstva, jímž reduta byla přeplněna byla, také velenadšená. I hmotný výsledek koncertu jest, jak se dovidáme, skvělý, totiž 800 zl. a tím se dostane zdejšímu ústavu pěkného příspěvku. Hlavní zásluhu o uspořádání koncertu tohoto má pan *Palliardi*, který ni času ni práce nešetřil, aby se *Brnu* dostalo této umělecké pochoutky. M. O.

* *Uprázdňená místa hudebnická*. U katedrálního chrámu v *Košici* (*Kaschau*) uprázdňeno jest místo *varhanické* s ročním platem 346 zl. 50 kr. v hotovosti a svobodným bytem. Lhůta k zadání žádostí, které se notářství *Košickému* zaslati mají, trvá až do 20. března. Den zkoušky ustanoven jest na 31. března. — Oboista znající též hrát na klarinet hledá se pro orchestr v *Basileji*. Roční plat 1000—1100 franků. Přihlásit dlužno se k předsedovi *Dru. J. J. Burckhardt* v *Basileji*, *Elisabethstrasse I.* — Spolehlivý korektor *musikalií* najde místo v umělecké dílně *Rödera* v *Lipsku*. Ucházeči necht se buď písemně neb ústně k *Röderovi* v *Lipsku* obrátit. — V orchestru c. k. dvorního divadla ve *Vidni* je uprázdňeno místo prvního *fagotisty*. Stálé služné 744 zl. r. č. Lhůta k písemnému přihlášení se trvá až do 15. března t. r. Kancelář c. k. dvorního operního divadla. — *Josef Strauss*, dvorní ředitel taneční hudby hledá solistu na *křídlovku* a prvního oboistu pro letní sésou do *Petrohradu*. — *Trompetisty* hledá ředitel hudby *F. Köhler* v *Kamenici* (*Chemnitz*) v *Sasku*.

Listárna. A Monsieur *L. B.* a *Varsavie*. Ayez la bonté, de me communiquer de correspondences musicales. — Panu *H.* v *Novém M.* na *Moravě*. Podáme příležitostně úvahy o skladbách *Chopinových*. — Panu *H.* ve *Vršci*. Díky za číslo časopisu; račte nám poslat vždy exemplář, bude-li jednat o besedě. — *Sl. zp. sp. Komickou orettku „Pan správce v bryndě“* dostanete u *Fr. Boučka* v *Praze* 290—L. — Pan *P. Bel.* v *Baň. B.* Článek *Vašnostin* přijde v příštím čísle.